

Datum raad 26 juni 2025
Datum college 20 mei 2025

Zaaknummer 2840381

Portefeuille Economie, financiën, dienstverlening
J.H.M. Goijaarts

Onderwerp Vaststelling beleidsnotitie "Internationale werknemers in Meierijstad: werk en verblijf in balans!"

Samenvatting

In 2019 is de beleidsnotitie "Arbeidsmigranten, maak er werk van" vastgesteld. De gemeente Meierijstad ziet internationale werknemers, in het huidige beleid aangeduid als arbeidsmigranten¹, als een belangrijke schakel in haar economische ontwikkeling. Deze groep levert een waardevolle bijdrage aan diverse sectoren in onze gemeente. Door veranderende omstandigheden, praktijkervaringen, wetgeving en nieuw (landelijk) beleid zijn er nu, zes jaar later, verschillende redenen om het huidige beleid te herzien en te optimaliseren.

Deze beleidsnotitie voor internationale werknemers is een voortzetting van het beleid dat in 2019 werd vastgesteld en wil zowel de huisvesting, het welzijn als de integratie van internationale werknemers verbeteren. De nieuwe beleidsnotitie is opgebouwd uit een fundament van onderstaande vijf pijlers:

1. Participatie en beheer;
2. Adequate registratie;
3. Sociale en maatschappelijke verbondenheid;
4. Goede en voldoende huisvesting;
5. Toezicht en handhaving.

Relatie met programmabegroting en/of Mijlpalen van Meierijstad

Programma 3: Economie.

Programma 8: Volkshuisvesting.

Behandeling in commissie

12 juni 2025.

¹ De gemeente spreekt niet langer over de term 'arbeidsmigranten', maar over de term 'internationale werknemers'. Deze term wordt ook in het collegewerkprogramma en de toekomstvisie gebruikt.

Ontwerpbesluit gemeenteraad

De beleidsnotitie “Internationale werknemers in Meierijstad: werk en verblijf in balans!”, inclusief de bijbehorende bijlagen, vast te stellen.

Waarom naar de raad

De bevoegdheid voor het vaststellen van beleid ligt bij de Raad.

Aanleiding

In 2019 is de beleidsnotitie “Arbeidsmigranten, maak er werk van” vastgesteld. De gemeente Meierijstad ziet internationale werknemers, in het huidige beleid aangeduid als arbeidsmigranten, als een belangrijke schakel in haar economische ontwikkeling. Deze groep levert een waardevolle bijdrage aan diverse sectoren in onze gemeente. Door veranderende omstandigheden, praktijkervaringen, wetgeving en nieuw (landelijk) beleid zijn er nu, zes jaar later, verschillende redenen om het huidige beleid te herzien en te optimaliseren.

De gemeente Meierijstad wil hiermee duidelijke kaders creëren voor zowel inwoners, internationale werknemers, werkgevers, uitzendorganisaties en huisvesters, en sturing geven aan zowel de eigen organisatie als (regionale) samenwerkingspartners. De gemeente Meierijstad beoogt een situatie waarin zowel de bestaande inwoners als nieuwe internationale werknemers prettig kunnen wonen, verblijven en werken. Dit sluit aan bij de gemeentelijke Toekomstvisie, waarin “goede omstandigheden voor (tijdelijke) internationale werknemers” wordt benadrukt, en bij het Collegewerkprogramma 2023–2026, waarin “passende en menswaardige huisvesting voor onze internationale werknemers” als speerpunt is opgenomen.

Deze beleidsnotitie voor internationale werknemers is een voortzetting van het beleid dat in 2019 werd vastgesteld en wil zowel de huisvesting, het welzijn als de integratie van internationale werknemers verbeteren. Deze nieuwe beleidsnotitie bouwt voort op de uitgangspunten uit het eerdere beleid, maar is door de hierboven genoemde omstandigheden herzien. De notitie is opgebouwd uit een fundament van onderstaande vijf pijlers.

1. Participatie en beheer;
2. Adequate registratie;
3. Sociale en maatschappelijke verbondenheid;
4. Goede en voldoende huisvesting;
5. Toezicht en handhaving.

Argumenten

Er liggen diverse argumenten en gemeentelijke ambities ten grondslag aan de actualisatie van het huidige beleid.

Bevindingen van de Commissie Roemer

Deze landelijke commissie heeft ernstige misstanden vastgesteld in de werk- en huisvestingssituatie van internationale werknemers. De aanbevelingen van de commissie richten zich op verbeteringen in registratie, huisvesting, integratie en regelgeving. Deze aanbevelingen vormen nu de basis voor de gemeente Meierijstad om het beleid voor internationale werknemers te actualiseren en de voorgestelde maatregelen op lokaal niveau door te vertalen. De gemeente

Meerijstad sluit in deze beleidsnotitie zoveel mogelijk aan bij de aanbevelingen van de Commissie Roemer. Door de aanbevelingen van Roemer in onderhavig beleid te verweven, wil de gemeente een meer evenwichtige en humane aanpak realiseren in de huisvesting van internationale werknemers.

Nieuwe wetgeving

In 2023 is de Wet goed verhuurderschap van kracht geworden. Deze nieuwe wetgeving is gericht op de bescherming van huurders tegen misstanden en slechte leefomstandigheden, en biedt een kader dat ook van toepassing is op de huisvesting van internationale werknemers. De wet is opgenomen in het nieuwe beleid.

Ook het procedurele aspect onder de Omgevingswet, die per 1 januari 2024 van kracht is, krijgt een duidelijke plek in het nieuwe beleid. Door interne procesoptimalisatie worden de huisvestingsprocedures gestroomlijnd en versneld.

Integraliteit

In de beleidsnotitie komen zowel de harde kant (ruimtelijke ordening) als de zachte kant (integratie en welzijn) van het beleid samen, in lijn met het streven naar een goede fysieke leefomgeving zoals bedoeld in de Omgevingswet. Dit betekent dat de focus niet alleen ligt op het (ruimtelijk) realiseren van huisvestingslocaties, maar dat ook aandacht wordt besteed aan sociale en maatschappelijke factoren, zodat internationale werknemers zich meer thuis en gewaardeerd voelen in Meerijstad. De beleidsnotitie bouwt voort op de speerpunten van 2019, maar structureert deze in vijf duidelijke pijlers om de samenhang te versterken en richt zich op aspecten die in het vorige beleid nog niet volledig waren uitgewerkt.

Discrepancies en onduidelijkheden

Het bestaande afwegingskader voor de huisvesting van internationale werknemers bevat verschillende inconsistenties en onduidelijkheden die de effectiviteit van het beleid belemmeren. In dit herziene beleid is ingezet op een verduidelijking van het kader. Er zijn algemene voorwaarden opgenomen die voor alle huisvestingslocaties gelden. Daarnaast zijn planologisch specifieke voorwaarden geformuleerd, afhankelijk van de gebiedstypologie en de gekozen huisvestingsvorm. Ook is extra aandacht besteed aan heldere en eenduidige begripsdefinities, aangezien deze in het huidige beleid regelmatig tot verwarring hebben geleid.

Meer aandacht voor het voortraject:

Uit recente huisvestingsinitiatieven is gebleken dat het belangrijk is om in een vroegtijdig stadium de dialoog met omwonenden en andere belanghebbenden te starten. Vroegtijdige betrokkenheid en wederzijds begrip dragen bij aan acceptatie en vergemakkelijken de integratie van internationale werknemers in de omgeving. Het is daarom belangrijk om in te zetten op wederzijds begrip, duidelijke communicatie en laagdrempelig contact tussen alle betrokken partijen. Participatie is een gezamenlijke verantwoordelijkheid waarbij de inspanning van beide kanten moet komen: naast de inzet van de initiatiefnemer is ook de actieve betrokkenheid van omwonenden en andere belanghebbenden van essentieel belang.

De omgevingsdialoog, het beheerplan en contact met de omgeving hebben in het beleid een groter aandeel gekregen.

Registratie

Om de zichtbaarheid en ondersteuning van internationale werknemers te verbeteren, zet de gemeente actief in op betere registratie. Er wordt gestart met een pilot waarbij internationale werknemers al op de eerste dag van aankomst ingeschreven worden in de Basisregistratie Personen (BRP). Daarnaast wordt onderzocht of (in de toekomst) groepsgewijze inschrijving of digitale inschrijving mogelijk is. Registratie vormt een vast onderdeel van het beheerplan bij huisvestingslocaties.

Veranderende rol gemeente, van faciliterend naar actief betrokken:

De rol van de gemeente verschuift van puur faciliterend naar een meer proactieve benadering. Dit betekent dat de gemeente niet alleen mogelijkheden biedt, maar ook actief participeert in het voortraject en monitoring van huisvestingsprojecten. De gemeente zal een leidende rol spelen in het bepalen van beleid, het waarborgen van de naleving en het bevorderen van goede initiatieven. Door in een vroeg stadium een goede dialoog met omwonenden te houden, wordt geprobeerd begrip en vertrouwen rondom huisvestingslocaties te vergroten. De gemeente wil tevens een proactieve rol pakken bij de registratie van internationale werknemers. Tot slot wil de gemeente zelf potentiële locaties in kaart brengen. In de zoektocht naar geschikte locaties zal, naast de huisvesting van internationale werknemers, tevens aandacht worden besteed aan andere kwetsbare doelgroepen.

Uitbreiding huisvestingen:

In het voorgaande beleid heeft de gemeente de ambitie uitgesproken om 2.000-2.500 extra bedden voor internationale werknemers te creëren. Dit aantal is niet gehaald. Tot en met 2024 zijn ongeveer 1500 extra bedden vergund. Het aantal bedden zou, op basis van prognoses, opgeschaald moeten worden. Gestreefd wordt om tot 2030 nogmaals 1500 extra bedden te realiseren. Daarbij wordt de aandacht hoofdzakelijk gericht op kwalitatief hoogwaardige huisvesting op grootschalige locaties. Het hierboven genoemde aantal is exclusief kleinschalige huisvesting in woningen.

Versnellen van de doorlooptijd van de vergunningprocedures voor de huisvesting:

De gemeente wil de doorlooptijd van vergunningprocedures zo kort mogelijk houden. Door de komst van de Omgevingswet zijn de interne processen geoptimaliseerd. Een goed doorlopen voortraject zorgt voor een snellere doorlooptijd bij de formele vergunningaanvraag. Hiervoor zijn een goede planning en duidelijke afspraken met initiatiefnemers, omwonenden en andere belanghebbenden van belang.

Kanttekeningen

De huisvesting van internationale werknemers is een beleidsmatig en maatschappelijk vraagstuk dat zich afspeelt binnen een voortdurend ontwikkelend en dynamisch speelveld, waarin ontwikkelingen elkaar in hoog tempo opvolgen. Ook in de komende jaren wordt verwacht dat deze dynamiek aanhoudt, mede beïnvloed door fluctuerende economische omstandigheden, veranderende arbeidsmarkten en voortschrijdende wet- en regelgeving. Hierdoor blijft de thematiek rondom internationale werknemers volop in beweging.

Deze dynamiek gaat gepaard met diverse uitdagingen. Spanningen op de lokale woningmarkt, druk op publieke voorzieningen, verschuivende verhoudingen binnen wijken en dorpen, en

kwesties rondom sociale cohesie zijn enkele van de complicaties die de huisvesting van internationale werknemers met zich mee kan brengen.

Dit vraagt om een behoedzame benadering waarbij flexibiliteit en zorgvuldige monitoring essentieel zijn. Hoewel de beleidsaspecten zorgvuldig zijn opgesteld, kan in de toekomst blijken dat bepaalde onderdelen van het beleid, door veranderende omstandigheden, minder goed toepasbaar zijn. Indien aanpassing van onderdelen noodzakelijk blijkt, wordt hiervoor een voorstel aan het college voorgelegd.

Communicatie

De Gemeente is verplicht om nieuw vastgesteld beleid via de officiële, elektronische weg te publiceren. Het raadsbesluit en de bijbehorende aanpassingen zullen intern binnen de relevante vakdisciplines worden gedeeld.

Participatie

Er is geen sprake van volledig nieuw beleid, maar van een voortzetting en herijking van het bestaande beleid uit 2019. Deze actualisatie is tot stand gekomen in samenwerking met een klankbordgroep, waarin naast de Gemeente ook werkgevers, huisvesters, uitzendbureaus, agrariërs en het Platform Ondernemend Meierijstad vertegenwoordigd zijn. De aanpassingen en verduidelijkingen van het beleid zijn besproken met de klankbordgroep. Daarnaast heeft afstemming plaatsgevonden met diverse interne werkateliers.

Duurzaamheid

Door bij nieuwe huisvestingslocaties eisen te stellen aan energiezuinigheid, bouwkwaliteit en leefomgevingskwaliteit wordt niet alleen de woon- en leefkwaliteit van internationale werknemers versterkt, maar wordt ook een bijdrage geleverd aan de gemeentelijke duurzaamheidsdoelen.

Financiële toelichting

Niet van toepassing.

Planning

Na vaststelling zullen nieuwe huisvestingsinitiatieven aan het beleid worden getoetst.

Rechtsbescherming

Het voorliggende besluit staat niet open voor bezwaar en beroep.

Monitoring en evaluatie

Het thema internationale werknemers is een dynamisch onderwerp waarbij ontwikkelingen elkaar in hoog tempo kunnen opvolgen. Sinds het vaststellen van het vorige beleid in 2019 zijn er zowel landelijk als regionaal belangrijke veranderingen geweest. Ook in de komende jaren wordt verwacht dat er sprake blijft van dynamiek rondom dit thema. Het is daarom essentieel dat het beleid rondom internationale werknemers regelmatig wordt geëvalueerd. Zo wordt gewaarborgd dat het beleid effectief blijft, aansluit op de laatste wet- en regelgeving en inspeelt op actuele praktijkervaringen. Daarnaast zullen grootschalige huisvestingslocaties afzonderlijk geëvalueerd worden. Hierbij wordt specifiek gekeken naar woonomstandigheden, veiligheid en de impact op de directe leefomgeving.

Bijlagen:

- Beleidsnotitie 'Internationale werknemers in Meierijstad: werk en verblijf in balans!'
- Bijlage 1: Afwegingskader
- Bijlage 2: Richtlijn omgevingsdialoog
- Bijlage 3: Richtlijn huisreglement
- Bijlage 4: Richtlijn beheerplan
- Bijlage 5: Contouren kernen en bedrijventerreinen
- Bijlage 6: Beleidskaders en cijfers
- Bijlage 7: Toezichtprotocol controle huisvesting internationale werknemers Meierijstad

Met vriendelijke groet,

Burgemeester en wethouders van de gemeente Meierijstad,

De secretaris,

De burgemeester,

Drs. M.J.M. Meertens

ir. C.H.C. van Rooij

De raad van de gemeente Meierijstad,

Gezien het voorstel van het college van burgemeester en wethouders van 20 mei 2025.

Besluit gemeenteraad:

De beleidsnotitie “Internationale werknemers in Meierijstad: werk en verblijf in balans!”, inclusief de bijbehorende bijlagen, vast te stellen.

Aldus besloten in zijn openbare vergadering van 26 juni 2025.

De raad voornoemd,

De griffier,

De voorzitter,

drs. K.J.H.A. van Oort

ir. C.H.C. van Rooij